

**DÚHOVÉ
ÚDOLIE**

L. M. Montgomery

DÚHOVÉ
ÚDOLIE

DÚHOVÉ ÚDOLIE

The title 'DÚHOVÉ ÚDOLIE' is written in a bold, black, sans-serif font. The word 'DÚHOVÉ' is on the top line and 'ÚDOLIE' is on the bottom line. There are three stylized leaf icons: one to the left of 'ÚDOLIE', one to the right of 'DÚHOVÉ', and one to the right of 'ÚDOLIE'.

LUCY MAUD MONTGOMERY

slovart

Rainbow Valley was first published in 1919.

Virago Press Paperback edition November 2017

Slovak edition © Vydavateľstvo SLOVART, spol. s r. o., Bratislava 2023

Translation © Beáta Mihalkovičová 2023

Všetky práva vyhradené. Žiadna časť tejto knihy nesmie byť reprodukováaná ani šírená v akejkoľvek forme alebo akýmkoľvek prostriedkami, či už elektronickými alebo mechanickými, vo forme fotokópií či nahrávok, respektíve prostredníctvom súčasného alebo budúceho informačného systému a podobne bez predchádzajúceho písomného súhlasu vydavateľa.

ISBN 978-80-566-5892-5

www.slovart.sk

Na pamiatku

Goldwina Lappa, Roberta Brookesa a Morleyho Shiera,
ktorí priniesli najvyššiu obeť, aby šťastné údolia svojej
domoviny uchránili pred spustošením votrelcom.*

---

* Vojaci z kongregácie autorkinho manžela, ktorí padli počas prvej svetovej vojny.

Myšlienky mladosti sú ťažké, preťažké.

Longfellow*

---

* Časť refrénu z básne amerického básnika Henryho Wadswortha Longfellowa *My Lost Youth* (*Moja stratená mladosť*, 1855).

Kapitola 1

OPÄŤ DOMA

Bol jasný, jablkovozelený májový večer a prístav Four Winds pomedzi tmavšie pobrežia ako zrkadlo odrážal zlatisté oblaky na západe. More tajomne stonalo za piesčinou, ktorá pôsobila smutne aj na jar, no nad červenou prístavnou cestou, po ktorej smerom k dedine Glen St. Mary kráčala iba nenáhlivá korpulentná postava slečny Cornelie, si gajdoval šibalský, veselý vetrík. Slečna Cornelia síce bola zákonitou manželkou Marshalla Elliotta už trinásť rokov, no aj tak o nej viac ľudí hovorilo ako o slečne Cornelii než o pani Elliottovej. Jej pôvodné meno mali jej starí priatelia radi, iba jedna z nich od neho pohrdavo upustila. Susan Bakerová, sivovlasá, ostrá

a verná pomocnica v rodine Blythovcov v Ingleside, si nikdy nenechala ujst' príležitosť nazvať ju „pani Elliottovou“ s nanajvýš trpkým a uštipačným dôrazom, akoby chcela povedať: „Chcela si byť pani, a tak pre mňa budeš pani, za trest!“

Slečna Cornelia išla do Ingleside pozrieť doktora a pani Blythovcov, ktorí sa práve vrátili z Európy. Boli preč tri mesiace. Odcestovali vo februári na slávny lekársky kongres v Londýne a počas ich neprítomnosti sa v Glene odohrali určité udalosti, ktoré slečna Cornelia úzkostlivo potrebovala predebatovať. V prvom rade sa na faru nasťahovala nová rodina. A aká rodina! Slečna Cornelia aj pri svojom rezkom kroku nad ňou viackrát pokrútila hlavou.

Susan Bakerová a bývalá Anna Shirleyová ju videli prichádzať, lebo sedeli na veľkej verande pred Ingleside a vychutnávali si čaro zelenkavého šera, ľúbezné, ospalé pohvizdovanie drozdov v prítmí javorov a búrlivý tanec trsu narcisov pod starým, nízkym, červeným tehlovým múrikom okolo trávnik.

Anna sedela na schodíkoch, rukami si objímala kolená a v láskavom súmraku pôsobila dievčensky, ak má matka šiestich detí na niečo také vôbec nárok. Krásne sivozelené oči, obrátené k prístavnej ceste, jej iskrili rovnakými neuhastiteľnými snami. Za ňou sa na visutej hojdačke chúlila Rilla Blythová, bacuľatá šesťročná osôbka, najmladšia z inglesidských detí. Mala kučeravé červené vlasy a orieškovohne-

dé oči a v tej chvíli pevne zvierala viečka a vytvárali sa jej na nich smiešne vrásky ako vždy, keď spala.

Shirley, ktorý bol podľa rodinnej príručky *Kto je kto* známy ako hnedý chlapček, spal Susan v náručí. Mal hnedé vlasy, hnedé oči a hnedú pleť s mimoriadne ružovými líčkami a bol Susaninou osobitnou láskou. Po jeho narodení bola Anna dlho veľmi chorá a Susan to bábätko matersky opatrovala s toľkou vrúcnou nehou, akú u nej nevyvolalo žiadne iné z blythovských detí, hoci ich všetky ľúbila. Doktor Blythe vyhlásil, že bez nej by ten chlapec neprežil.

„Dala som mu život rovnako ako vy, pani doktorová, dušička,“ zvykla hovoriť. „Je tak isto moje bábätko ako vaše.“ A skutočne, ak sa Shirley udrel, vždy bežal za Susan, aby mu hrču pofúkala, ona ho uspávala i ochraňovala pred jednou dobre zaslúženou po zadku. Susan statočne naložila na zadok ostatným blythovským deťom, ak usúdila, že je to pre ich dobro, no Shirleymu nikdy, a nedovolila to dokonca ani jeho matke. Raz mu naložil doktor Blythe a Susan rozhorčene vyhlíkla:

„Ten muž udrel toho anjelika, pani doktorová, dušička, naozaj to urobil!“ vyhlásila trpkou a chudákovi doktorovi potom celé týždne neupiekla koláč.

Kým jeho rodičia neboli doma, vzala si Shirleyho so sebou k bratovi, zatiaľ čo ostatné deti odišli do Avonlea, a tak ho mala pre seba tri požehnané mesiace. No aj tak sa Susan veľmi tešila, že je späť v Ingleside a všetci jej miláčikovia

tiež. Ingleside tvorilo celý jej svet a ona v ňom predstavovala najvyššieho vládcu. Dokonca aj Anna len zriedka zapochybovala o jej rozhodnutiach k veľkej nevôli pani Rachel Lyndovej zo Zeleného domu, ktorá počas svojich návštev vo Four Winds zamračené upozornila Annu, že dovolí Susan všetko príliš ovládať a jedného dňa to obanuje.

„Po prístavnej ceste ide Cornelia Bryantová, pani doktorová, dušička,“ oznámila Susan. „Zahrnie nás klebetami z troch mesiacov.“

„To dúfam,“ odvetila Anna a pohľadila si kolená. „Priam dychtím po klebetách z Glenu St. Mary, Susan. Dúfam, že mi slečna Cornelia vyrozpráva *všetko*, čo sa stalo, kým sme boli preč, všetko: kto sa narodil, zosobášil alebo opil, kto zomrel alebo odišiel či prišiel, kto sa s kým pobil, komu sa stratila krava či kto si našiel frajera. Je úžasné byť zase doma spolu s drahými ľuďkami z Glenu a ja o nich chcem vedieť všetko. Veď som sa prechádzala po Westminster Abbey a bola som zvedavá, za ktorého zo svojich dvoch osobitých frajerov sa Millicent Drewová vydá. Aby ste vedeli, Susan, mám hrozné podozrenie, že mám klebety rada.“

„Nuž, pravdaže, pani doktorová, dušička,“ priznala Susan, „každá slušná žena sa rada dozvie, čo je nové. Aj mňa samotnú mimoriadne zaujíma prípad Millicent Drewovej. Ja som nikdy nemala žiadneho frajera, nieto ešte dvoch, ale teraz mi to už neprekáža, lebo byť starou dievkou človeku až tak neublíži, keď si na to zvykne. Millicentine vlasy mi

zakaždým pripadajú, akoby si ich zametala metlou. No zdá sa, že mužom je to jedno.“

„Tí vidia len jej peknú, ostrú, výsmešnú tváričku, Susan.“

„Môže to tak byť, pani doktorová, dušička. Kniha kníh vraví, že pôvab je klamlivý a krása prchavá,* ale ja by som sa nehnevala, keby som ich mala, keby to tak bolo predurčené. Nepochybujem, že keď budeme anjeli, všetci budeme krásni, ale potom už nám to bude načo dobré? Keď však spomíname klebety, hovorí sa, že sa pani Millerová v prístave minulý týždeň pokúsila obesit.“

„Ó, Susan!“

„U pokojte sa, pani doktorová, dušička, nepodarilo sa jej to. Ja jej vôbec nezazlievam, že sa o to pri tom jej strašnom manželovi pokúsila. Ale bolo veľmi hlúpe obesit sa a nechať mu voľnú cestu, aby sa mohol oženiť s inou ženou. Keby som bola na jej mieste, pani doktorová, dušička, tak by som ho popreháňala, že by sa on pokúsil obesit. No niežeby som schvaľovala, keď sa ľudia za akýchkoľvek okolností pokúsia obesit, pani doktorová, dušička.“

„A čo je s tým Harrisonom Millerom?“ spýtala sa Anna netrpezlivo. „Keď stále niekoho doháňa do krajnosti.“

„Nuž, niektorí to volajú náboženstvom a iní zvrátenosťou, prosím o prepáčenie za ten výraz, pani doktorová, dušička. Zdá sa, že v Harrisonovom prípade sa nevedia roz-

---

* Biblia. Príslovia, 31:30.

hodnúť, ktoré z tých dvoch to je. Sú dni, keď na všetkých vrčí, lebo si namýšľa, že je predurčený na večný trest. A inokedy si povie, že mu to je jedno a ide sa opiť. Podľa môjho názoru nemá zdravý rozum, lebo nikto z tej vetvy Millerovcov nemal zdravý rozum. Jeho starý otec sa zbláznil. Myslel si, že ho obklopujú veľké čierne pavúky. Vraj po ňom liezli a lietali okolo neho vo vzduchu. Dúfam, že ja nikdy nezošálim, pani doktorová, dušička, a nemyslím, že mi to hrozí, lebo u Bakerovcov to nie je zvykom. Ale keby to vševedomá Prozreteľnosť určila, dúfam, že to nevezme formu veľkých čiernych pavúkov, lebo tie neznášam. A pokiaľ ide o pani Millerovú, naozaj neviem, či si zaslúži poľutovať. Niektorí vravia, že sa za Harrisona vydala len preto, aby urobila napriek Richardovi Taylorovi, a mne sa zdá, že to nie je priam typický dôvod na manželstvo. Ale, pravdaže, *ja* nemám čo posudzovať manželské záležitosti, pani doktorová, dušička. A Cornelia Bryantová už je v bráne, takže odnesiem toto hnedé bábätko do postele a vezmem si pletenie.“

Kapitola 2

ČÍRE KLEBETY

„Kde sú ostatné deti?“ spýtala sa slečna Cornelia, keď sa zvitáli: ona srdečne, Anna nadšene a Susan dôstojne.

„Shirley je v posteli a Jem, Walter a dvojčatá sú vo svojom milovanom Dúhovom údolí,“ odvetila Anna. „Viete, domov prišli len dnes popoludní a ani sa nemohli dočkať, kým sa navečerajú, aby sa tam rozbehli. Zbožňujú ho nadovšetko na svete. Dokonca s ním nedokáže súperiť ani javorový háj.“

„Obávam sa, že ho majú až priveľmi rady,“ ozvala sa Susan sklúčene. „Malý Jem minule povedal, že keď umrie, radšej by išiel do Dúhového údolia než do neba, a to nebola vhodná poznámka.“

„Predpokladám, že v Avonlea sa mali úžasne,“ povedala slečna Cornelia.

„Nevýslovne. Marilla ich hrozne rozmaznáva. Osobitne na Jemovi nevidí žiadnu chybu.“

„Slečna Cuthbertová už musí byť stará dáma,“ skonštatovala slečna Cornelia a vybrala si pletenie, aby si v Susaniných očiach zachovala dôstojnosť. Vždy bola presvedčená, že žena so zamestnanými rukami má nad ženou, čo ich nezamestnáva, prevahu.

„Marilla má osemdesiatpäť,“ vzdychla si Anna. „Vlasy už jej zbeleli ako sneh, no oči, hoci to znie zvláštne, má lepšie než v šesťdesiatke.“

„Nuž, dušička, som ozaj rada, že ste všetci späť. Cítala som sa hrozne osamelo. Ale v Glene veru nebola nuda, *mne* môžete veriť. Ešte som neprežila takú vzrušujúcu jar, pokiaľ ide o cirkevné záležitosti. Nakoniec sme si vybrali pastora, Anna, dušička.“

„Reverenda Johna Knoxa Mereditha, pani doktorová, dušička,“ dodala Susan v snahe nedovoliť, aby všetky novinky vyrozprávala slečna Cornelia.

„Je dobrý?“ spýtala sa Anna so záujmom.

Slečna Cornelia si vzdychla a Susan zastonala.

„Áno, je celkom dobrý, keby to stačilo,“ odvetila slečna Cornelia. „Je *veľmi* dobrý, veľmi vzdelaný, ba aj veľmi duchovne založený. Ale, ó, Anna, dušička, vôbec nemá zdravý rozum!“

„Prečo ste ho teda vybrali?“

„Nuž, bezpochyby ide o toho najlepšieho kazateľa, akého sme v kostole v Glene St. Mary kedy mali,“ vysvetlila slečna Cornelia a trochu sa pomrvila. „Predpokladám, že je taký námesačný a duchom neprítomný, že ho nikdy nezavolali do žiadneho mesta. Skúšobnú kázeň mal jednoducho úžasnú, *mne* môžete veriť. Všetci sa do neho zbláznili – a aj do jeho zjavu.“

„Je to *hotový* krásavec, pani doktorová, dušička, a koniec koncov, naozaj sa *radšej* pozerám na pekného muža na kazateľnici,“ vyhrkla Susan, lebo usúdila, že je najvyšší čas znovu sa presadiť.

„A okrem toho,“ pokračovala slečna Cornelia, „záležalo nám na tom, aby sme to už uzatvorili. A pán Meredith bol prvý kandidát, na ktorom sme sa zhodli všetci. Na tých ostatných sa zakaždým niekomu niečo nepáčilo. Hovorilo sa aj o pánovi Folsomovi. Aj on kázal dobre, ale ľudí akosi nezaujal jeho zjav. Bol príliš tmavý a ulízaný.“

„Vyzeral presne ako obrovský čierny kocúrisko, presne tak, pani doktorová, dušička,“ dodala Susan. „Asi by som nezniesla takého muža na kazateľnici každú nedeľu.“

„Potom prišiel pán Rogers a ten bol ako pleva v kaši – ani neublížil, ani nepomohol,“ uzavrela slečna Cornelia. „Ale aj keby kázal ako Peter a Pavol, nič by mu to neosožilo,* lebo

---

* Biblia. Prvý list Korinťanom, 13:3.

v ten deň vbehla do kostola ovca starého Caleba Ramsaya a nahlas tam zabečala presne vo chvíli, keď ohlásil čítanie. Všetci sa rozosmiali a chudák Rogers už ani nemal šancu predviesť sa. Niektorí si mysleli, že by sme mali zavolať pána Stewarta, lebo je neobyčajne vzdelaný. Vie čítať Novú zmluvu v piatich jazykoch.“

„No podľa mňa si nemôže byť o nič istejší, že sa vďaka tomu dostane do neba, než ktokoľvek iný,“ skočila jej do reči Susan.

„Väčšine z nás sa však jeho prednes nepáčil,“ pokračovala slečna Cornelia, akoby Susan nepočula. „Veď, takpovediac, iba krochkal. A pán Arnett vôbec nevedel kázať. Na svoju kandidačnú reč si vybral ten najhorší verš z Biblie: Preklínajte Meróz.“*

„Zakaždým, keď narazil na myšlienku, tresol Bibliou a trpkó zvolal: Preklínajte Meróz. Chudáka Meróza v ten deň dôkladne prekliali, nech už to bol ktokoľvek, pani doktorová, dušička,“ vzdychla si Susan.

„Keď sa nejaký pastor uchádza o miesto, ani si nedokáže dať dostatočný pozor, aký verš si vyberie,“ vyhlásila slečna Cornelia vážne. „Som presvedčená, že by sme pozvali pána Piersona, keby zvolil iný verš. No len čo ohlásil: Svoje oči dvíham k vrchom,** skončil. Všetci sa uskrnuli, lebo dobre vede-

---

* Biblia. Kniha sudcov, 5:23. Meróz bolo izraelské mesto, ktoré bolo prekliate, lebo odmietlo prísť Hospodinovi na pomoc.

** Biblia. Žalmy, 121:1.

li, že tie dve dievčatá z kopca nad Harbour Headom vyštartujú po každom jednom pastorovi, čo za posledných pätnásť rokov prišiel do Glenu. A pán Newman má priveľkú rodinu.“

„Bol ubytovaný u môjho švagra Jamesa Clowa,“ ozvala sa Susan. „Spýtala som sa ho: Koľko máte detí? ‚Deväť chlapcov a každý z nich má aj sestru,‘ odvetil. ‚Osemnásť!‘ vyhlásila som. ‚Prepánajána, toľká rodina!‘ A on sa len smial a smial. Len nechápem, prečo, pani doktorová, dušička, a som si istá, že osemnásť detí by bolo na jednu faru priveľa.“

„Má len desať detí, Susan,“ vyhlásila slečna Cornelia povýšene trepezlivo. „A tých desať detí by pre našu faru a kongregáciu nebolo o nič horšie než tie štyri, čo sú tam teraz. Hoci by som nepovedala, Anna, dušička, že aj tie sú až také zlé. Páčia sa mi, všetkým sa páčia. Človek sa tomu neubráni. Boli by to ozaj dobré stvorenia, keby mali niekoho, kto by dozrel na ich spôsoby a naučil ich, čo je správne a čo sa patrí. Učiteľka v škole napríklad tvrdí, že sú to vzorné deti. No doma sú z nich jednoducho divosi.“

„A čo pani Meredithová?“ spýtala sa Anna.

„Nie je *žiadna* pani Meredithová. To je ten problém. Pán Meredith je vdovec. Manželka mu umrela pred štyrmi rokmi. Keby sme to vedeli, asi by sme ho neboli zavolali, lebo vdovec je pre kongregáciu ešte horší než slobodný muž. Ale počuli sme ho hovoriť o deťoch, a tak všetci predpokladali, že tie majú aj matku. A keď sa prísťahovali, prišla s nimi len stará teta Martha, ako ju volajú. Je to sesternica

matky pani Meredithovej, myslím, a on si ju vzal k sebe, aby nemusela ísť do chudobinca. Má sedemdesiatpäť rokov, je takmer slepá, úplne hluchá a veľmi mrzutá.“

„A hrozná kuchárka, pani doktorová, dušička.“

„Tá najhoršia gazdiná pre faru, aká len môže existovať,“ dodala slečna Cornelia trpko. „Pán Meredith si nechce najat' inú gazdinú, lebo by to vraj ranilo city tety Marthy. Anna, dušička, verte mi, stav, v akom sa tá fara nachádza, je niečo hrôzostrašné. Všade je plno prachu a nič nie je na svojom mieste. A to sme ju predtým, než prišli, tak pekne vymaľovali a vytapetovali.“

„Vravíte, že majú štyri deti?“ spýtala sa Anna a v duchu sa už o ne začala materinsky starať.

„Áno. Idú za sebou presne ako schody. Najstarší je Gerald. Má dvanásť a volajú ho Jerry. Je celkom bystrý. Faith má jedenásť. Na dievča je to hotové chlapčisko, ale je pekná ako obrázok, to musím priznať.“

„Vyzerá ako anjelik, ale na nezbednosti je to čistá hrôza, pani doktorová, dušička,“ povedala Susan vážne. „Bola som na fare raz večer minulý týždeň a bola tam aj pani Millisonová. Priniesla im tucet vajec a za vedro mlieka – len také *malé* vedierko, pani doktorová, dušička. Faith to vzala a skackala s nimi po schodoch do pivnice. Pár schodov pred koncom zakopla a skotúľala sa dole spolu s tým mliekom a vajcami. Zvyšok si viete predstaviť, pani doktorová, dušička. A to dieťa odtiaľ vyliezlo so smiechom. Vraj: ‚Neviem, či

som to ja alebo vaječný krém.‘ A pani Millisonová sa veľmi nahnevala. Vyhlásila, že už na faru nikdy nič nedonesie, ak to majú takto zničiť a premrhať.“

„Maria Millisonová sa nikdy netrápila s nosením na faru,“ smrkla slečna Cornelia. „Niesla im to v ten večer iba ako výhovorku, lebo bola na nich zvedavá. No chuderka Faith neustále vyrába nejakú galibu. Je veľmi nepozorná a impulzívna.“

„Presne ako ja. Budem mať tú Faith rada,“ vyhlásila Anna rozhodne.

„Má guráž, a ja mám guráž rada, pani doktorová, dušička,“ priznala Susan.

„Niečo na nej je,“ pripustila aj slečna Cornelia. „Inak ju nevidíte, iba sa smiať, a akosi to aj vás donúti smiať sa. Neudrží vážnu tvár dokonca ani v kostole. Una má desať, je to milá osôbka, síce nie pekná, ale milá. A Thomas Carlyle má deväť. Volajú ho Carl a má mániu zbierať ropuchy, chrobáky a žaby a potom ich roznášať po dome.“

„Predpokladám, že on je zodpovedný za toho mŕtveho potkana, čo ležal na stoličke v salóne v to popoludnie, keď sa tam zastavila pani Grantová. Dostala z toho šok,“ povedala Susan, „a ja sa nečudujem, salón na fare predsa nie je miesto pre mŕtve potkany. Pravda, mohol ho tam nechať aj ich kocúr. *Ten* má v sebe toľko čertoviny, koľko sa len do neho zmestí, pani doktorová, dušička. Mačka na fare sa má pri najmenšom *tváriť* slušne, podľa môjho názoru, nech je, čím chce. V živote som nevidela takú zákernú šelmu. Takmer

každý večer za západu slnka chodíeva po hrebeni strechy fary, pani doktorová, dušička, a kýva chvostom, a to sa nepatrí.“

„Najhoršie na tom je, že tie deti *nikdy* nie sú slušne oblečené,“ vzdychla si slečna Cornelia. „A odkedy sa roztopil sneh, do školy chodia bosé. Veď viete, Anna, dušička, že to sa na deti pastora nehodí, najmä ak dcéra metodistického pastora nosí také pekné čižmičky s gombičkami. A len si *želám*, aby sa nehrávali na starom metodistickom cintoríne.“

„To musí byť pre ne veľké pokušenie, keď sa nachádza hneď vedľa fary,“ odvetila Anna. „Vždy som si myslela, že cintorín musí byť na hranie veľmi pekné miesto.“

„Ó, nie, to ste si nemysleli,“ protestovala lojálna Susan, rozhodnutá chrániť Annu aj pred samotnou Annou. „Na to máte priveľa rozumu a slušnosti.“

„Prečo vlastne postavili tú faru vedľa cintorína?“ spýtala sa Anna. „Veď majú taký malý trávnik, že sa ani nemajú kde inde hrať, len na cintoríne.“

„*Bola* to chyba,“ priznala slečna Cornelia. „To miesto bolo lacné. A deťom žiadneho iného pastora by ani nenapadlo hrať sa tam. Pán Meredith by im to nemal dovoliť. No keď je ten doma, nos má neustále zaborený v knihách. Číta a číta alebo ako vo sne pochoduje po svojej pracovni. Zatiaľ sa síce ešte nezabudol dostať v nedeľu do kostola, ale dvakrát už zabudol na modlitby a jeden z presbyterov musel zísť na faru a pripomenúť mu ich. A zabudol na sobáš Fanny Cooperovej. Zatelefonovali mu a až potom dobehol len